

NHẬN THỨC CỦA CÁN BỘ CƠ SỞ Ở CÁC HUYỆN PHÍA TÂY THÀNH PHỐ HÀ NỘI

VỀ XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI: THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP

Nguyễn Mậu Thái*, Tô Dũng Tiến**

Nâng cao nhận thức của người dân đặc biệt là đội ngũ cán bộ cơ sở cấp xã, thôn về chương trình xây dựng nông thôn mới có ý nghĩa quan trọng trong chỉ đạo và triển khai thực hiện chương trình. Kết quả nghiên cứu cho thấy, mặc dù đã có nhiều cố gắng trong việc kiện toàn, chuẩn hóa đội ngũ cán bộ cơ sở cũng như tuyên truyền về chương trình xây dựng nông thôn mới đến từng thôn xã nhưng vẫn còn không ít cán bộ cơ sở, đặc biệt là cán bộ cấp thôn có nhận thức chưa đầy đủ về chương trình xây dựng nông thôn mới. Tăng cường công tác tuyên truyền vận động, huy động sự tham gia của các tổ chức đoàn thể, tham vấn cộng đồng và phát động các phong trào thi đua... là các giải pháp cần được thực hiện để nâng cao nhận thức của cán bộ cơ sở về chương trình xây dựng nông thôn mới trong thời gian tới ở các huyện phía Tây thành phố Hà Nội.

Từ khóa: Cán bộ cơ sở; Hà Nội; Nhận thức; Nông thôn mới.

1. Đặt vấn đề

Chương trình mục tiêu quốc gia Xây dựng Nông thôn mới (NTM) giai đoạn 2010- 2020 là nội dung quan trọng nhất nhằm hiện thực hóa Nghị quyết 26-NQ/TW vào cuộc sống, được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt tại Quyết định số 800/QĐ-TTg ngày 04/6/2010. Đây là chương trình tổng thể về phát triển kinh tế- xã hội, chính trị và an ninh quốc phòng, được thực hiện trên phạm vi toàn quốc với mục tiêu chủ yếu là phát huy vai trò chủ thể của cư dân nông thôn trong quá trình xây dựng nông thôn và nâng cao đời sống vật chất, tinh thần của chính mình; giảm dần khoảng cách, hạn chế bất bình đẳng giữa khu vực thành thị và nông thôn; góp phần thực hiện mục tiêu công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Kinh nghiệm của Hàn Quốc qua phong trào Saemaul Undong cho thấy tầm quan trọng của công tác cán bộ, đặc biệt là đội ngũ cán bộ cơ sở trong công tác chỉ đạo, triển khai thực hiện các hoạt động của Chương trình (Trung Tâm Thông tin, Bộ NN và PTNT, 2002). Nhận thức của đội ngũ cán bộ cơ sở về ý nghĩa, mục tiêu và chính sách có liên quan đến Chương trình xây dựng NTM sẽ giúp họ có quyết định đúng đắn, xây dựng được kế hoạch phù hợp, phát huy nội lực và huy động tối đa các nguồn lực tham gia.

Công tác xây dựng NTM ở các huyện phía Tây thành phố Hà Nội được triển khai từ năm 2009 với 6 xã điểm của thành phố và của các huyện. Theo

Ban chỉ đạo Chương trình 02 của Thành ủy Hà Nội, đến nay các xã cơ bản đạt từ 12 đến 14 tiêu chí. Từ năm 2011 chương trình sẽ được triển khai toàn diện với tất cả các xã trên địa bàn. Trong quá trình triển khai vấn đề thực tế đặt ra là: Nhận thức của đội ngũ cán bộ cơ sở (cấp xã và thôn) hiện nay như thế nào? Nhận thức của họ có gì khác nhau ở các cấp chỉ đạo, nhóm tuổi và cần có những giải pháp nào để nâng cao nhận thức của đội ngũ cán bộ cơ sở về Chương trình xây dựng NTM? Nội dung bài viết tập trung nghiên cứu, đánh giá thực trạng nhận thức của đội ngũ cán bộ cơ sở và đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao nhận thức của đội ngũ cán bộ cơ sở về Chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng NTM trong thời gian tới.

2. Phương pháp nghiên cứu

Các tài liệu thứ cấp về tình hình xây dựng NTM, về cán bộ cơ sở... được thu thập từ Đề án xây dựng nông thôn của các huyện phía Tây thành phố Hà Nội, các văn bản, báo cáo tổng kết về xây dựng NTM của các huyện, thành phố Hà Nội. Các số liệu sơ cấp được thu thập từ phỏng vấn 600 cán bộ cơ sở ở 3 huyện đại diện cho vùng phía Tây Hà Nội: huyện Chương Mỹ, huyện Thạch Thất và huyện Ba Vì (mỗi huyện phỏng vấn 100 cán bộ cấp xã và 100 cán bộ cấp thôn). Bên cạnh đó, phương pháp chuyên gia, phương pháp thảo luận nhóm với các cán bộ, người dân được thực hiện để thu thập thông tin và số liệu cần thiết. Phương pháp thống kê mô tả, phân

tích so sánh là những phương pháp chủ yếu được sử dụng trong quá trình nghiên cứu.

3. Kết quả nghiên cứu và thảo luận

3.1. Khái quát chương trình xây dựng NTM của các huyện phía Tây thành phố Hà Nội

Cùng với tinh thần xây dựng NTM trên toàn quốc, UBND Thành phố Hà Nội đã phê duyệt Đề án xây dựng NTM giai đoạn 2010- 2020, định hướng 2030. Chương trình này được cụ thể hóa bằng nhiều văn bản như Nghị quyết số 03/2010-HĐND ngày 21/4/2010 của HĐND Thành phố Hà Nội thông qua đề án xây dựng NTM giai đoạn 2010- 2020, định hướng 2030; Quyết định số 2333/QĐ-UBND ngày 25/5/2010 của UBND Thành phố về việc phê duyệt Đề án xây dựng NTM giai đoạn 2010 - 2020, định hướng 2030; Chương trình 02-CTr/TU của Thành ủy Hà Nội về “Phát triển nông nghiệp, xây dựng NTM, từng bước nâng cao đời sống nông dân giai đoạn 2011- 2015”, chỉ đạo các địa phương hoàn thành mục tiêu phát triển nông nghiệp, thay đổi cơ bản diện mạo khu vực nông thôn phù hợp với quá trình phát triển của Thủ đô và đất nước.

Chương trình xây dựng NTM của thành phố Hà Nội với mục tiêu phấn đấu 140- 160 xã (35% - 40%) đạt chuẩn NTM giai đoạn 2011- 2015; đến hết năm 2020 có 70% số xã đạt chuẩn và định hướng đến 2030 hoàn thành việc xây dựng NTM ở 401 xã trên địa bàn (UBND TP Hà Nội, 2010). Vùng phía Tây thành phố Hà Nội bao gồm 6 huyện thị là huyện Chương Mỹ, Quốc Oai, Ba Vì, Thạch Thất, Phúc Thọ và thị xã Sơn Tây. Toàn vùng có 130 xã, 9 thị trấn với tổng diện tích tự nhiên là 1.218,76 km², dân số 1.205,4 triệu người, mật độ trung bình 1101 người/km². Toàn bộ 130 xã trong vùng đã, đang và sẽ tham gia chương trình xây dựng NTM, trong đó có 01 xã điểm của Trung ương (xã Thụy Hương, huyện Chương Mỹ), 06 xã điểm của thành phố Hà Nội và các huyện (xã Nghĩa Hưng, huyện Quốc Oai; xã Sơn Đông, thị xã Sơn Tây; xã Cổ Đô, huyện Ba Vì; xã Đại Đồng, huyện Thạch Thất; xã Vồng

Xuân, huyện Phúc Thọ). Kế hoạch xây dựng NTM của các huyện phía Tây thành phố Hà Nội được tổng hợp trong bảng 1.

Xã Thụy Hương là mô hình điểm của trung ương đạt 18/19 tiêu chí xây dựng NTM; các xã điểm của thành phố, huyện đạt từ 12 đến 14 tiêu chí, nhiều dự án thành phần đã và đang được triển khai. Đến hết năm 2012, 100% các xã đã tiến hành đánh giá thực trạng, hoàn thành quy hoạch và Đề án xây dựng nông thôn mới. Công tác dồn điền đổi thửa đang được triển khai, phần đầu hoàn thành trong quý I năm 2013. Các dự án cơ sở hạ tầng đang được triển khai đã góp phần tạo ra bộ mặt mới cho nông thôn, cho các làng quê trong vùng.

3.2. Thực trạng nhận thức của đội ngũ cán bộ cơ sở về chương trình xây dựng NTM

3.2.1. Nhận thức về tầm quan trọng của Chương trình xây dựng NTM

Đa số cán bộ được phỏng vấn (91,7%) đều cho rằng Chương trình mục tiêu quốc gia về xây dựng nông thôn là quan trọng. Chương trình sẽ ảnh hưởng toàn diện đến đời sống kinh tế văn hóa, xã hội nông thôn. Mặt khác, chương trình thể hiện sự quan tâm của Đảng, Nhà nước đối với nông thôn và người nông dân. Tuy vậy, cũng còn một tỷ lệ không nhỏ (8,3%) chưa thực sự tin tưởng vào Chương trình và cho rằng Chương trình xây dựng NTM sẽ giống nhiều chương trình trước đây ý nghĩa không cao và người dân ít được hưởng lợi.

3.2.2. Nhận thức về mục tiêu xây dựng NTM

Chương trình xây dựng NTM với mục tiêu nâng cao đời sống vật chất, tinh thần cho người dân nông thôn gồm 11 nội dung: Quy hoạch nông thôn mới; phát triển hạ tầng kinh tế xã hội; chuyển dịch cơ cấu, phát triển kinh tế, nâng cao thu nhập, giảm nghèo và an sinh xã hội; đổi mới và phát triển các hình thức tổ chức sản xuất, phát triển giáo dục và đào tạo; phát triển y tế và chăm sóc sức khỏe; xây dựng đời sống văn hóa, thông tin truyền thông; nước

Bảng 1: Kế hoạch xây dựng nông thôn mới các huyện phía Tây thành phố Hà Nội

Stt	Huyện	Tổng số xã	Giai đoạn 1 (2011 -2015)	Giai đoạn 2 (2016 -2020)	Giai đoạn 3 (2021 -2030)
1	Quốc Oai	20	8	20	20
2	Sơn Tây	6	3	6	6
3	Ba Vì	30	14	21	30
4	Thạch Thất	22	11	22	22
5	Phúc Thọ	22	10	18	22
6	Chương Mỹ	30	13	30	30
	Tổng số	130	59	117	130

Nguồn: Đề án xây dựng nông thôn mới các huyện phía Tây thành phố Hà Nội

sạch vệ sinh môi trường; nâng cao chất lượng tổ chức Đảng, chính quyền, đoàn thể; và giữ vững an ninh, trật tự xã hội. Điều tra cho thấy, nhận thức của cán bộ cơ sở về mục tiêu của xây dựng NTM có sự khác nhau giữa 2 nhóm cán bộ cấp xã và thôn.

Số liệu trong bảng 2 cho thấy, số lượng cán bộ cơ sở có nhận thức đúng về mục tiêu xây dựng NTM chiếm tỷ lệ không cao (40,7%) và nhóm cán bộ xã có nhận thức đầy đủ hơn so với nhóm cán bộ thôn (65,7% và 15,67%). Bên cạnh đó, nhận thức của cán bộ cơ sở cho rằng Chương trình xây dựng NTM là xây dựng cơ sở hạ tầng kinh tế - xã hội nông thôn chiếm không nhỏ (42,7%), trong đó tập trung chủ yếu là cán bộ cấp thôn (71,67%). Như vậy, còn bộ phận không nhỏ trong đội ngũ cán bộ cơ sở cho rằng xây dựng NTM là tập trung xây dựng cơ sở hạ tầng, thay đổi bộ mặt nông thôn hơn là phát triển kinh tế và nâng cao thu nhập và đời sống cho cư dân nông thôn, yếu tố quyết định đến tính bền vững, lâu dài

của Chương trình xây dựng NTM.

3.2.3. Nhận thức về chủ thể xây dựng NTM

Một trong những yếu tố quyết định hiệu quả của Chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn là xác định chủ thể xây dựng nông thôn mới: Ai là chủ thể thực hiện chính và ai là người thụ hưởng thành quả của Chương trình? Chương trình xây dựng NTM được xác định là sự nghiệp của người dân nông thôn, tự người dân nông thôn phải đứng lên làm chủ vận mệnh của mình, làm cho cuộc sống của mình tốt đẹp hơn. Chính vì vậy vai trò chủ thể được xác định là người dân và cộng đồng với phương châm “Dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra và dân hưởng lợi”. Bên cạnh đó, Nhà nước đóng vai trò hướng dẫn và hỗ trợ về kỹ thuật, tài chính và tổ chức...

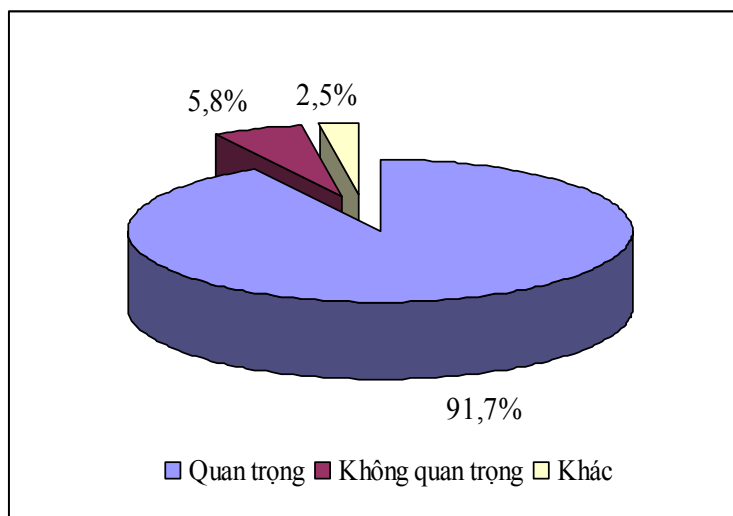
Nhận thức của đội ngũ cán bộ cơ sở các huyện phía Tây thành phố Hà Nội chưa thực sự tốt, với 330 ý kiến cho rằng chủ thể là người dân và cộng đồng

Bảng 2. Nhận thức của cán bộ cơ sở về mục tiêu xây dựng nông thôn mới

Stt	Nội dung	Tổng số		Nhóm cán bộ xã		Nhóm cán bộ thôn	
		Số lượng	Tỷ lệ (%)	Số lượng	Tỷ lệ (%)	Số lượng	Tỷ lệ (%)
1	Xây dựng hạ tầng kinh tế - xã hội nông thôn	256	42,7	41	13,7	215	71,67
2	Phát triển kinh tế và các hình thức tổ chức sản xuất	59	9,8	35	11,7	24	8,00
3	Nâng cao đời sống vật chất, tinh thần cho người dân nông thôn	244	40,7	197	65,7	47	15,67
4	Khác	41	6,8	27	9,0	14	4,67

Nguồn: Tổng hợp số liệu điều tra

Hình 1: Nhận thức của cán bộ cơ sở về tầm quan trọng của chương trình nông thôn mới

(chiếm 55%) trong đó số lượng cán bộ cơ sở ở nhóm tuổi dưới 45 có nhận thức tốt hơn. Bên cạnh đó, còn tỷ lệ không nhỏ (93 ý kiến, chiếm 15,5%) cho rằng vai trò chủ thể là của Nhà nước, của cán bộ. Số cán bộ này chủ yếu là cán bộ cấp thôn và thuộc nhóm tuổi cao.

3.2.4. Nhận thức về sự tham gia của người dân trong các hoạt động xây dựng NTM

Với vai trò chủ thể của chương trình xây dựng nông thôn người dân cần được tham gia vào quá trình xây dựng NTM như: Đánh giá thực trạng nông thôn; tham gia đóng góp ý kiến vào quy hoạch và đề án xây dựng NTM; tham gia vào quá trình thực hiện triển khai thực hiện quy hoạch, đề án; trực tiếp trong phát triển kinh tế và tổ chức sản xuất; tích cực, sáng tạo trong xây dựng và gìn giữ đời sống văn hóa, môi trường ở nông thôn; tham gia xây dựng hệ thống chính trị - xã hội vững mạnh. Nhìn chung nhận thức và trình độ của người dân nông thôn còn thấp, vì thế huy động sự tham gia, đóng góp của người dân như thế nào? có hiệu quả không? phụ thuộc rất nhiều vào nhận thức của đội ngũ cán bộ cơ sở về vai trò, trách nhiệm của người dân (Nguyễn Mậu Dũng, Nguyễn Mậu Thái, 2012).

Qua bảng 3 cho thấy, nhóm cán bộ thôn mong muốn và cho rằng người dân cần được tham gia tất cả các nội dung xây dựng NTM (46%), còn nhóm cán bộ xã thì cho rằng người dân nên tham gia tốt trong việc đóng góp vật tư, nhân lực để xây dựng NTM (53,7%) với lý do cho rằng nhận thức, trình độ của người dân còn hạn chế nên khó có thể tham gia các công việc chuyên môn như tuyên truyền, vận động; xây dựng quy hoạch, đề án; giám sát công trình,...

3.2.5. Nhận thức về cách thức huy động vốn xây

dựng NTM

Trong điều kiện kinh tế nước ta còn nghèo, nguồn lực để thực hiện Chương trình xây dựng NTM còn nhiều hạn chế. Đa dạng hóa các hình thức huy động, phát huy tối đa nội lực của địa phương có ý nghĩa rất quan trọng. Đối với các xã trên địa bàn được chia thành 2 nhóm huyện và 3 loại xã, thành phố Hà Nội hỗ trợ kinh phí trên tổng đề án: 100% kinh phí công tác quy hoạch, lập đề án, kinh phí hoạt động của Ban chỉ đạo các cấp, đào tạo kiến thức; 60% tổng mức đầu tư dự án hạ tầng thiết yếu trong đề án của xã được duyệt nhưng không quá 40 tỷ đồng đối với xã loại 1; 35 tỷ đồng xã loại 2 và 30 tỷ đồng đối với xã loại 3. Các nguồn huy động vốn từ: Ngân sách Nhà nước và có nguồn gốc ngân sách nhà nước (trái phiếu chính phủ; vốn tín dụng đầu tư phát triển); đầu tư của doanh nghiệp; đóng góp tự nguyện của người dân, cộng đồng; các khoản tài chính hợp pháp khác (UBND TP Hà Nội, 2010).

Qua khảo sát, chúng tôi thấy nhóm cán bộ xã nhận thức tốt hơn trong việc đa dạng hóa các hình thức huy động (41%). Tuy nhiên, vẫn còn không ít ý kiến (23%) cho rằng dựa vào ngân sách của Nhà nước là chủ yếu, tư tưởng này thể hiện càng rõ đối với nhóm cán bộ cấp thôn (51%). Như vậy, còn bộ phận cán bộ cơ sở chưa thực sự chủ động trong việc khai thác, huy động các nguồn lực mà còn tư tưởng trông chờ, ỷ lại vào sự đầu tư của Nhà nước, sự hỗ trợ từ bên ngoài đối với công tác xây dựng NTM.

3.2.6. Nhận thức về đòn bẩy đối thừa, phát triển sản xuất

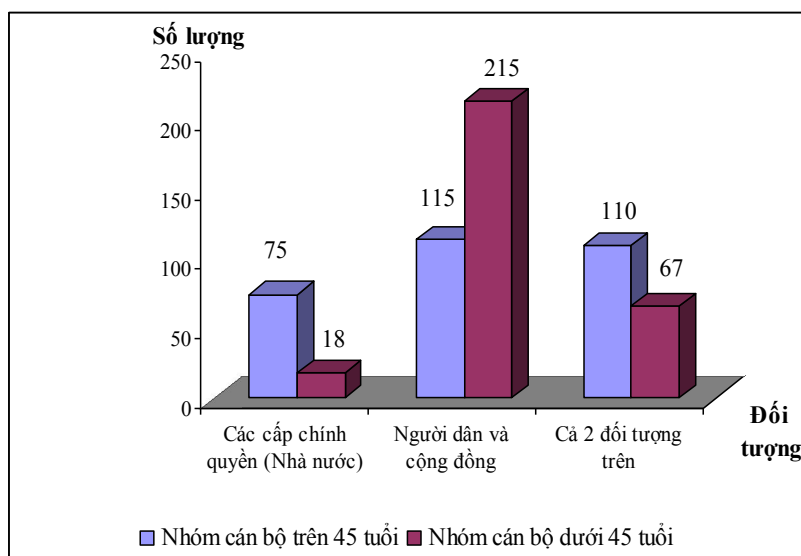
Phát triển sản xuất được xác định là trung tâm của quá trình xây dựng nông thôn mới. Làm tốt công tác này sẽ có ảnh hưởng tích cực đến các tiêu chí: Thu nhập của người dân nông thôn; chuyển dịch cơ cấu

Bảng 3: Nhận thức của cán bộ cơ sở về sự tham gia của người dân trong xây dựng nông thôn mới

Stt	Nội dung	Tổng số		Nhóm cán bộ cấp xã		Nhóm cán bộ thôn	
		Số lượng	Tỷ lệ (%)	Số lượng	Tỷ lệ (%)	Số lượng	Tỷ lệ (%)
1	Tham gia ban chỉ đạo, ban phát triển thôn	27	4,5	4	1,3	23	7,7
2	Tham gia các hoạt động tuyên truyền	72	12,0	25	8,3	47	15,7
3	Tham gia các hoạt động xây dựng NTM	112	18,7	68	22,7	44	14,7
4	Tham gia đóng góp vật tư, nhân lực	175	29,2	161	53,7	14	4,7
5	Tham gia giám sát thực hiện các hạng mục công trình	51	8,5	17	5,7	34	11,3
6	Tất cả các nội dung trên	163	27,2	25	8,3	138	46,0

Nguồn: Tổng hợp phiếu điều tra

Hình 2: Nhận thức của cán bộ cơ sở về chủ thể xây dựng nông thôn mới

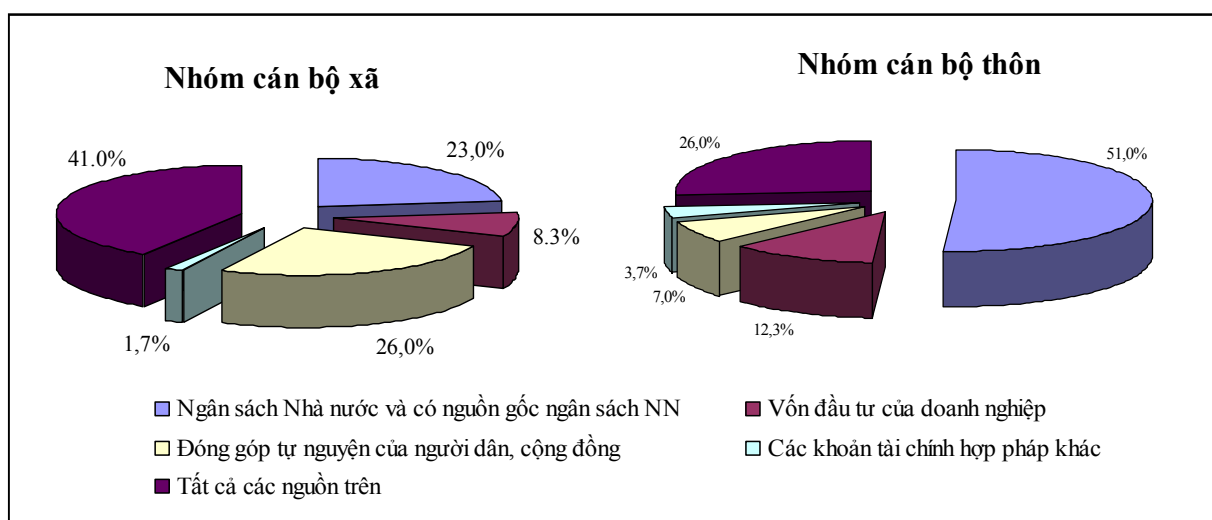
Nguồn: Kết quả điều tra

kinh tế; cơ cấu lao động,... Để phát triển sản xuất, dồn điền đổi thửa được coi là điều kiện tiên quyết, là cơ sở để đưa cơ giới hóa vào đồng ruộng, áp dụng tiến bộ khoa học kỹ thuật vào sản xuất, tạo ra sự chuyên môn hóa trong sản xuất nông nghiệp và tiến tới xây dựng thương hiệu cho các sản phẩm nông nghiệp của từng địa phương. Đây là nhiệm vụ rất quan trọng, thành phố Hà Nội cũng đã có nhiều chính sách hỗ trợ để triển khai như: Hỗ trợ vật liệu để xây dựng giao thông nội đồng, kiên cố hóa kênh mương; hỗ trợ trực tiếp 1 triệu đồng/ha khi hoàn thành dồn điền đổi thửa và hầu hết đội ngũ cán bộ cơ sở nhận thức tầm quan trọng nhưng có 2 vấn đề thực tế diễn ra: *Một là*, Công tác dồn điền đổi thửa diễn ra chậm chạp và khó thực hiện; *hai là*, cơ cấu

vốn đầu tư cho phát triển sản xuất thấp trong tổng vốn xây dựng đề án NTM (có nhiều xã tổng số vốn cơ cấu cho phát triển sản xuất chỉ có từ 2 đến 5 tỷ đồng, trong khi tổng đề án xây dựng NTM trên 200 tỷ đồng).

Qua điều tra khảo sát, nguyên nhân dồn điền đổi thửa chậm và khó thực hiện được xác định: (i) Chất lượng đất giữa các vùng, các thửa ruộng khác nhau; (ii) mủ, mả nằm rải rác trực tiếp trên đồng ruộng của các hộ gia đình; (iii) diện tích ngoài đồng ruộng của một số hộ gia đình khác (nhiều hơn) so với diện tích trên sổ sách; (iv) lợi ích thu được từ các vùng đất khác nhau (vùng đất màu, vùng đất lúa, vùng nước trũng,...). Đối với cơ cấu vốn đầu tư cho phát triển sản xuất, nguyên nhân là do: (i) các địa phương khó

Hình 3. Nhận thức của cán bộ cơ sở về cách thức huy động vốn xây dựng NTM

Nguồn: Kết quả điều tra

khẩn trọng xác định cây trồng, vật nuôi, ngành nghề phù hợp và hiệu quả; (ii) đề án xây dựng NTM do đơn vị tư vấn thực hiện nên không hiểu hết tình hình địa phương và sự khác biệt giữa các xã không nhiều, không nổi bật (iii) tư duy của cán bộ cơ sở còn nặng về dự án cơ sở hạ tầng để triển khai thực hiện.

3.3. Các yếu tố ảnh hưởng đến nhận thức của cán bộ cơ sở về xây dựng nông thôn mới

Qua khảo sát thực trạng những yếu tố ảnh hưởng đến nhận thức của cán bộ cơ sở về xây dựng NTM chủ yếu là: Tuổi tác; vị trí công tác; trình độ văn hóa; công tác tuyên truyền, vận động,...

3.3.1. Độ tuổi của cán bộ cơ sở

Thực tế ở các xã hiện nay, còn rất nhiều chức danh chưa được chuẩn hóa đặc biệt là cấp thôn thôn, cán bộ tham gia hoạt động theo sự tín nhiệm của người dân, sự tích cực của cá nhân với cộng đồng. Vì vậy rất nhiều cán bộ có tuổi đời khá cao, điều này làm ảnh hưởng rất lớn nhận thức và khả năng tiếp thu cũng như tích thích nghi những vấn đề mới. Nhận thức của người lớn tuổi thường chậm, làm việc theo kinh nghiệm và khó khăn trong việc thay đổi.

Cán bộ cấp thôn là những người có uy tín cao trong dân, vị thế và tiếng nói của họ ảnh hưởng lớn đến sự tham gia của người dân vào các hoạt động chung của thôn, xã; đội ngũ cán bộ này tốt sẽ hỗ trợ tích cực cho Ban chỉ đạo cấp xã trong triển khai thực hiện các nội dung của Chương trình NTM. Kết quả điều tra cho thấy, cán bộ cơ sở có tuổi đời cao thì khả năng nhận thức, tiếp thu kiến thức sẽ hạn chế (56%); khả năng tuyên truyền, vận động về các nội

dung của Chương trình sẽ không đầy đủ, thiếu thuyết phục (42,7%) và sẽ hạn chế phần nào trong công tác chỉ đạo, điều hành.

3.3.2. Vị trí công tác

Vị trí công tác tác động không nhỏ đến nhận thức của cán bộ cơ sở. Đối với cán bộ cơ sở cấp xã có điều kiện học tập, tập huấn, bồi dưỡng, tiếp xúc với cán bộ cấp trên cũng như các tổ chức, cơ quan bên ngoài nên nhận thức của họ được toàn diện hơn, nắm vững kiến thức cơ bản và có chiều sâu. Còn đối với cán bộ cấp thôn ít có điều kiện trau dồi kiến thức, bị ảnh hưởng nhiều hơn về lợi ích của thôn, người dân nên nhận thức của họ có phần cục bộ, quan tâm nhiều đến lợi ích được hưởng, sự hỗ trợ của cấp trên và bên ngoài.

3.3.3. Trình độ văn hóa, chuyên môn

Trình độ văn hóa và trình độ chuyên môn ảnh hưởng rất lớn đến nhận thức, cũng như khả năng tiếp thu kiến thức, nghiệp vụ chuyên môn, áp dụng phương pháp mới trong công tác quản lý, tiếp thu và hướng dẫn bà con ứng dụng công nghệ mới vào sản xuất. Hiện nay, Thành phố Hà Nội đang tiến hành chuẩn hóa đội ngũ công chức cấp xã có trình độ đại học trở lên, công tác này còn phải thực hiện trong nhiều năm tới. Qua điều tra cho thấy đội ngũ cán bộ cơ sở hiện tại còn bất cập về trình độ, đối với cấp xã vẫn còn trên 10% cán bộ mới tốt nghiệp THCS, 17,3% cán bộ không có bằng chuyên môn, 38% có trình độ trung cấp chuyên nghiệp, trình độ đại học mới chiếm 17,3%. Đối với cán bộ cấp thôn, tỷ lệ này cao hơn, tốt nghiệp THCS là 23% và 56%

Bảng 4. Ảnh hưởng của tuổi đến nhận thức của cán bộ cơ sở được điều tra ở các huyện phía Tây thành phố Hà Nội

Stt	Nội dung	Nhận thức, tiếp thu kiến thức		Tuyên truyền, vận động		Chỉ đạo, điều hành	
		Số lượng	Tỷ lệ (%)	Số lượng	Tỷ lệ (%)	Số lượng	Tỷ lệ (%)
1	Cán bộ cơ sở trên 45 tuổi						
	- Tốt	98	32,7	109	36,3	117	39,0
	- Bình thường	34	11,3	63	21,0	79	26,3
	- Không tốt	168	56,0	128	42,7	104	34,7
2	Cán bộ cơ sở dưới 45 tuổi						
	- Tốt	266	88,7	221	73,7	178	59,3
	- Bình thường	21	7,0	36	12,0	27	9,0
	- Không tốt	13	4,3	43	14,3	95	31,7

Nguồn: Tổng hợp từ phiếu điều tra

không có bằng chuyên môn.

Số liệu bảng 5 cho thấy, cán bộ cơ sở có trình độ văn hóa tốt nghiệp THCS là 102 người, trình độ văn hóa thấp đã có ảnh hưởng làm cho nhận thức của cán bộ cơ sở bị sai lệch như: Nhận thức về tầm quan trọng của Chương trình xây dựng NTM 84% ý kiến cho rằng không quan trọng; hay mục tiêu xây dựng NTM là xây dựng hạ tầng kinh tế xã hội nông thôn 33,3%; chủ thể xây dựng NTM là các cấp chính quyền chiếm 81,7%; và nguồn vốn chính từ ngân sách nhà nước là 45,9%. Như vậy với trình độ văn hóa, chuyên môn còn thấp cũng ảnh hưởng rất lớn đến nhận thức về công tác xây dựng NTM của đội ngũ cán bộ cơ sở này. Hiểu biết về vai trò chủ thể, trách nhiệm, nghĩa vụ và quyền hạn của người dân còn hạn chế cũng như thiếu kiến thức và kỹ năng làm việc, khả năng tuyên truyền và vận động.

3.3.4. Công tác tuyên truyền, vận động

Thực tế cho thấy, công tác tuyên truyền, vận động có ảnh hưởng lớn đến nhận thức của người dân đặc biệt là đội ngũ cán bộ cơ sở. Ở đâu thực hiện tốt công tác tuyên truyền, vận động ở đó cán bộ cơ sở gương mẫu chỉ đạo tốt và tiên phong trong thực hiện; và người dân cũng có nhận thức đầy đủ về chương trình cũng như thực hiện tốt trách nhiệm và thể hiện vai trò chủ thể trong việc tham gia các hoạt động cũng như đóng góp nhân lực, vật lực tham gia xây dựng nông thôn mới.

3.4. Giải pháp nâng cao nhận thức về xây dựng NTM cho cán bộ cơ sở các huyện phía Tây thành phố Hà Nội

Nâng cao nhận thức của người dân đặc biệt là đội ngũ cán bộ cơ sở về chương trình xây dựng NTM có ý nghĩa rất lớn đến kết quả, sự thành công của

chương trình. Để góp phần nâng cao nhận thức của đội ngũ cán bộ cơ sở ở các huyện phía Tây thành phố Hà Nội, chúng tôi đề xuất một số giải pháp chủ yếu sau:

- Thực hiện tốt công tác tuyên truyền, vận động qua nhiều hình thức phong phú cụ thể với tuyên truyền: Cầm tay chỉ việc; tuyên truyền thông qua các điển hình tiên tiến; tuyên truyền miệng; tuyên truyền qua các lực lượng văn hóa; Các hình thức vận động như: Vận động từng người; vận động từng hộ; vận động theo nhóm; vận động qua các buổi họp chung với nhiều người. Đưa nội dung tìm hiểu về Chương trình xây dựng NTM, tìm hiểu về Chương trình xây dựng NTM của xã trong các phiên họp, sinh hoạt của thôn, bản. Xây dựng và triển khai chuyên đề “*xây dựng NTM*” với nội dung phong phú, thiết thực và có tính động viên phát thanh thường xuyên trên hệ thống truyền thanh của xã.

- Tổ chức đào tạo, tập huấn, bồi dưỡng về các nội dung của Chương trình xây dựng NTM cho đội ngũ cán bộ cơ sở cấp xã, thôn. Nhấn mạnh và làm rõ vai trò chủ thể và những nội dung, những phần việc mà người dân có thể tham gia cũng như trách nhiệm của họ trong quá trình xây dựng nông thôn mới.

- Biên soạn tài liệu hướng dẫn chi tiết về nội dung và quy trình triển khai thực hiện các nội dung, công việc liên quan đến Chương trình xây dựng NTM. Đặc biệt là các nội dung, phần việc liên quan đến sự tham gia của người dân.

- Huy động và phát huy vai trò của tổ chức đoàn thể trong việc tuyên truyền cũng như tổ chức các phong trào thi đua tại thôn, bản như Chi bộ đảng, Hội cựu chiến binh, Đoàn thanh niên, Hội phụ nữ,...

- Làm tốt công tác tham vấn cộng đồng (hỏi ý

Bảng 5. Trình độ văn hóa ảnh hưởng đến nhận thức của cán bộ cơ sở tại các huyện điều tra phía Tây thành phố Hà Nội

Stt	Nội dung	Tổng số	Trong đó: THCS	
			Số lượng	Tỷ lệ (%)
1	Tầm quan trọng của Chương trình xây dựng NTM			
	- Không quan trọng	50	42	84,0
2	Mục tiêu xây dựng nông thôn mới			
	- Xây dựng hạ tầng kinh tế xã hội nông thôn	297	99	33,3
3	Chủ thể xây dựng nông thôn mới			
	- Các cấp chính quyền	93	76	81,7
4	Huy động vốn xây dựng nông thôn mới			
	- Ngân sách nhà nước và có nguồn gốc ngân sách Nhà nước	222	102	45,9

Nguồn: Tổng hợp từ phiếu điều tra

kiến cộng đồng dân cư) đối với các công việc của thôn, xã liên quan đến người dân như công tác quy hoạch, xây dựng đề án, dồn điền đổi thửa, triển khai các dự án thành phần.

- Phát động các phong trào thi đua khơi dậy tích cực của các dòng họ cũng như quan tâm và kêu gọi sức đóng góp của con em thành đạt xa quê hương vào các công việc của thôn, bản.

4. Kết luận

Nhận thức của cán bộ cơ sở đóng vai trò quan trọng và có ảnh hưởng đến sự thành công của chương trình xây dựng NTM. Kết quả nghiên cứu cho thấy nhận thức của đội ngũ cán bộ cơ sở ở các huyện phía Tây thành phố Hà Nội về chương trình xây dựng NTM chưa thực sự tốt. Còn có sự khác

biệt khá lớn giữa đội ngũ cán bộ cấp xã và cấp thôn cũng như giữa 2 nhóm tuổi về tầm quan trọng; mục tiêu; chủ thể chương trình; sự tham gia của người dân; cách thức huy động vốn và nhận thức về dồn điền đổi thửa, phát triển sản xuất. Những yếu tố ảnh hưởng đến nhận thức của cán bộ cơ sở nổi bật là trình độ văn hóa, chuyên môn và công tác tuyên truyền vận động. Một số giải pháp được đề xuất, nhấn mạnh giải pháp đẩy mạnh công tác tuyên truyền; đào tạo, tập huấn cán bộ xây dựng NTM; huy động sự tham gia của các tổ chức đoàn thể để xây dựng cán bộ cơ sở thực sự là nòng cốt, hạt nhân để tuyên truyền, chỉ đạo triển khai thực hiện có hiệu quả các hoạt động của Chương trình xây dựng NTM đạt được hiệu quả và mục tiêu đã đề ra. □

Tài liệu tham khảo:

Nguyễn Mậu Dũng, Nguyễn Mậu Thái (2012). *Vai trò của người dân trong xây dựng Nông thôn mới: Những Kinh nghiệm từ thực tiễn*. Hội thảo xây dựng NTM ở Việt Nam những vấn đề lý luận và thực tiễn, Trường Đại học Nông nghiệp Hà Nội, tháng 03-2012.

UBND TP Hà Nội (2010). Đề án xây dựng nông thôn mới thành phố Hà Nội, giai đoạn 2010 - 2020, định hướng 2030 (Ban hành kèm theo Quyết định số 2333/QĐ-UBND ngày 25/5/2010 của UBND Thành phố).

Trung tâm thông tin Nông nghiệp và PTNT - Bộ Nông nghiệp và PTNT (2002), *Phát triển nông nghiệp bằng phong trào Nông thôn mới (Saemaul) ở Hàn Quốc*. Hà Nội.

The awareness of local officials on new rural construction in the Western districts of Hanoi city: Real situation and solutions

Abstract:

Improving the awareness of local people, especially those are commune-leveled or village-leveled personnel, on the program of new rural construction is the importance in propaganda, guidance and implementation. It is surveyed to show that although local officials at grassroots levels in the western districts of Hanoi city have been consolidated and standardized and there has been the propaganda of the new rural construction program provided to each village or each commune, a certain number of local officials, especially those village-leveled officials still have the limited awareness or knowledge of new rural construction. There are factors affecting the awareness of the officials at grassroots level such as age; job position; level of education; dissemination and advocacy. Strengthening the dissemination and advocacy and organizations, associations, gather community consultation and launch emulation movements etc... are solutions needed to be done to improve the awareness of the officials at grassroots level on new rural construction in the near future.

Thông tin tác giả:

* **Nguyễn Mậu Thái**, Nghiên cứu sinh tại bộ môn Kinh tế Tài nguyên và Môi trường, Trường Đại học Nông nghiệp Hà Nội.

- Các hướng nghiên cứu chủ yếu bao gồm Kinh tế nông nghiệp, Phát triển nông thôn và xây dựng nông thôn mới.

Email: thainvcad@gmail.com

****Tô Dũng Tiến**, Giáo sư, tiến sĩ

- Nơi công tác: Trường Đại học Nông nghiệp Hà Nội,

- Các hướng nghiên cứu chủ yếu bao gồm: Đánh giá hiệu quả kinh tế trong sản xuất nông nghiệp, phân tích thống kê trong sản xuất nông nghiệp, đánh giá các dự án phát triển nông nghiệp nông thôn...

Email: todungtien41@yahoo.com.vn.